

Preek ds. J. Linandi, GKIN regio Amstelveen (tevens OLE), 23 november 2025 (Dienst ter nagedachtenis van de overledenen)

**“Jezus weende - God huilt met ons mee/ Yesus menangis - Allah turut menangis bersama kita.”
Johannes 11:32-44**

1. De grote vraag: ‘Waar was God...?’

Geliefde gemeente, vandaag staan we stil bij hen die ons zijn voorgedaan. We noemen hun namen, we denken aan hun gezichten, aan hun stem, aan alles wat zij voor ons hebben betekend. En tegelijk voelen we het gemis. Ieder jaar, aan het einde van het kerkelijk jaar, komen we hier samen om stil te staan bij dat gemis — en om het in Gods handen te leggen.

Dan klinken misschien opnieuw de woorden die Marta en Maria uitspraken toen hun broer Lazarus was gestorven: *‘Heer, als U hier geweest was, zou mijn broer niet gestorven zijn.’* (Johannes 11:21, 32) Beide zussen zeggen precies hetzelfde. Blijkbaar hebben ze dat vaak tegen elkaar gezegd — misschien wel tientallen keren: *‘Als Jezus hier geweest was, dan...’*

Ook de mensen om hen heen zeggen het: *‘Hij heeft de ogen van een blinde geopend, Hij had nu toch ook de dood van Lazarus kunnen voorkomen?’* (vers 37)

Dat herkennen wij maar al te goed. In het stille verdriet van rouw klinkt soms diezelfde vraag: *‘Heer, als U er geweest was... als U had ingegrepen... als U het had voorkomen...’* Het is de vraag van een hart dat zoekt naar zin, terwijl alles in je zegt: dit had niet mogen gebeuren.

Rouw komt in vele vormen. Vandaag denken we aan het afscheid van iemand die we liefhebben — een ouder, partner, broer of zus, kind, familielid, vriend of vriendin. We dragen het gemis van

1. Pertanyaan besar: ‘Di manakah Allah...?’

Jemaat yang terkasih. Hari ini kita berhenti sejenak untuk mengenang mereka yang telah mendahului kita. Kita menyebut nama mereka, teringat wajah, suara, dan segala keberadaan mereka yang berarti bagi kita. Pada saat yang sama kita merasakan kehilangan. Setiap tahun, pada akhir tahun gerejawi, kita berkumpul di gereja untuk merenungkan kehilangan itu — dan menyerahkannya ke dalam tangan Allah.

Maka mungkin perkataan Marta dan Maria kembali terdengar ketika saudara mereka, Lazarus, meninggal: *“Tuhan, sekiranya Engkau ada di sini, saudaraku pasti tidak mati.”* (Yohanes 11:21, 32) Kedua saudara perempuan itu mengucapkan kalimat yang sama. Rupanya mereka sering mengatakannya satu sama lain — mungkin puluhan kali: *“Kalau Yesus ada di sini, maka...”*

Bahkan orang-orang di sekitar mereka berkata: *“Ia yang mencelikkan mata orang buta, tidak sanggupkah Ia bertindak, sehingga Lazarus tidak mati?”* (ayat 37)

Betapa kita kenali pertanyaan itu. Dalam kesedihan, sering muncul pertanyaan yang sama: *“Tuhan, kalau Engkau hadir... kalau Engkau campur tangan... kalau Engkau mencegahnya...”* Itu adalah pertanyaan dari hati yang mencari makna, sementara diri kita berteriak: ini tidak seharusnya terjadi.

Duka hadir dalam berbagai bentuk. Hari ini kita mengenang perpisahan dengan seseorang yang kita kasihi — orang tua, pasangan, saudara, anak, keluarga, sahabat. Kita memikul rasa kehilangan

mensen die niet meer bij ons zijn, maar die ons leven diep hebben geraakt.

Soms komt dat afscheid plotseling, als een storm die alles overspoelt. Soms komt het langzaam, wanneer iemand die u dierbaar is in de loop van maanden of jaren steeds zwakker werd, en u stukje bij beetje moest loslaten. In al die momenten klinkt steeds weer die oude zin van Marta en Maria: ‘Heer, als U hier geweest was...’

Misschien herkent u dat ook. U had gebeden. U had gehoopt. En toch gebeurde het. Dan blijft de vraag hangen: waar was God?

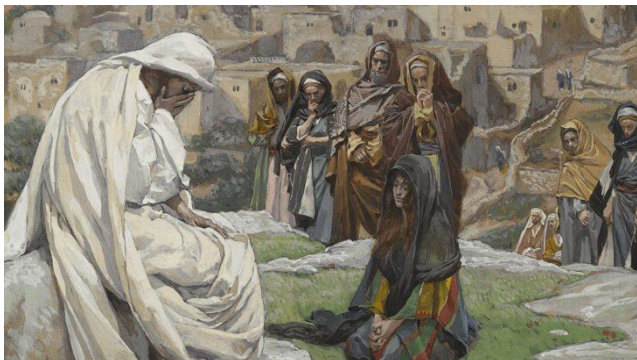
Op die vraag krijgen Marta en Maria geen rechtstreeks antwoord. Maar Jezus zegt iets dat hun blik opent: *‘Je broer zal uit de dood opstaan... Ik ben de Opstanding en het Leven. Wie in Mij gelooft, zal leven, ook wanneer hij sterft.’* (Johannes 11:23, 25)

Dat antwoord haalt niet alle pijn weg — maar het plaatst hun verdriet in een nieuw licht. Het zegt: de dood heeft niet het laatste woord.

2. Jezus rouwt met ons mee

Wij, de lezers van het Evangelie, weten wat Marta en Maria op dat moment nog niet weten: Jezus zal Lazarus opwekken. Hij weet dat al van tevoren. Hij zegt tegen Zijn leerlingen: *‘Lazarus is gestorven. En Ik ben blij voor u dat Ik daar niet was, opdat u gelooft.’* (Johannes 11:14-15, HSV)

Juist daarom is het zo ontroerend wat er even later gebeurt. Wanneer Jezus bij het graf van Lazarus komt en ziet hoe Zijn vrienden huilen, staat er: *‘Jezus weende.’* (vers 35)

orang-orang yang tidak lagi bersama kita, tetapi yang telah menyentuh hidup kita.

Kadang perpisahan itu datang tiba-tiba, seperti badai yang menyapu semuanya. Kadang datang perlahan, ketika seseorang yang kita kasihi melemah dari waktu ke waktu, dan kita harus melepaskannya sedikit demi sedikit. Di setiap momen itu, perkataan Marta dan Maria seakan bergema: “Tuhan, sekiranya Engkau ada di sini...”

Mungkin anda juga merasakannya. Anda berdoa. Anda berharap. Tetapi tetap saja itu terjadi. Dan pertanyaan yang tetap ada: di mana Allah?

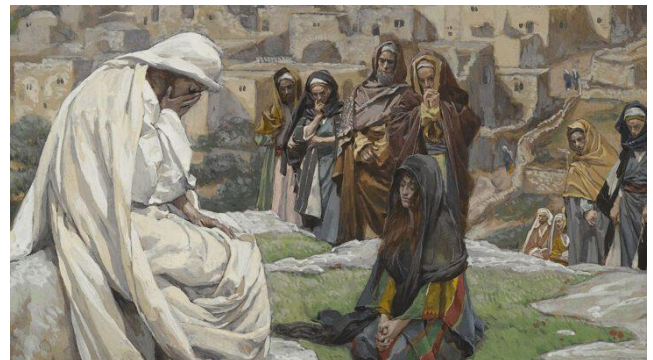
Marta dan Maria tidak mendapat jawaban langsung atas pertanyaan itu. Namun Yesus mengatakan sesuatu yang membuka mata mereka: *“Saudaramu akan bangkit... Akulah Kebangkitan dan Hidup. Siapa yang percaya kepada-Ku, ia akan hidup walaupun ia sudah mati.”* (Yohanes 11:23, 25)

Jawaban itu tidak menghilangkan semua rasa sakit — tetapi menempatkan duka cita mereka dalam perspektif baru: kematian bukanlah akhir segalanya.

2. Yesus turut berdukacita bersama kita

Kita, para pembaca Injil, mengetahui sesuatu yang belum diketahui Marta dan Maria saat itu: Yesus akan membangkitkan Lazarus. Dia sudah tahu hal itu sebelumnya. Dia berkata kepada murid-murid-Nya: *“Lazarus sudah mati. Namun Aku bersukacita, Aku tidak hadir pada waktu itu ... supaya kamu percaya.”* (Yohanes 11:14-15)

Justru karena itulah apa yang terjadi kemudian begitu menyentuh. Ketika Yesus tiba di kubur Lazarus dan melihat teman-teman-Nya menangis, tertulis: *“Yesus menangis.”* (ayat 35)

Twee woorden — de kortste zin in de Bijbel — maar immens diep. Jezus huult terwijl Hij weet dat Hij Lazarus zo zal opwekken. Dat betekent: zelfs de zekerheid van de opstanding neemt het verdriet niet weg. Ook wie gelooft in eeuwig leven mag rouwen.

Geloven betekent niet dat u uw tranen moet verbergen of uw emoties moet onderdrukken, ook niet omdat ‘iemand nu bij de Heer is.’ **Jezus laat zien dat verdriet een plek heeft in het leven van wie gelooft — zelfs in het hart van God.** Hij huult om het verdriet van Maria én om ons gemis. Maar Hij huult ook om de gebrokenheid van de wereld — de pijn die de zonde brengt, de macht van de dood die zoveel stukmaakt.

‘Zalig zijn zij die treuren,’ zegt Jezus in de Bergrede, *‘want zij zullen vertroost worden.’* (Matteüs 5:4) In dat verdriet horen we iets van Gods eigen hart. God treurt over de gebroken schepping en over alles wat door de dood verloren gaat. En wanneer u rouwt, staat u niet alleen: God rouwt met u mee.

‘Jezus weende.’ Leg dat zinnetje maar in uw hart. **Wanneer u huult, staat Jezus naast u — niet op afstand, niet verwijtend, maar met tranen in Zijn ogen.**

Iedere cultuur en geloofsovertuiging kent eigen uitingen van rouw. Vroeger in Indonesië zag ik bij een Chinees-Boeddhistisch uitvaartsritueel dat de familie witte rouwkleding droeg en dat de kinderen als teken van rouw een stukje stof op hun overhemd gespeld kregen wanneer ze naar school gingen.

Dua kata — ayat terpendek dalam Alkitab — tetapi begitu dalam. Yesus menangis padahal Ia tahu Ia akan membangkitkan Lazarus sebentar lagi. Artinya: bahkan kepastian kebangkitan tidak menghilangkan kesedihan. Mereka yang percaya akan hidup yang kekal pun tetap boleh berduka.

Percaya bukan berarti menyembunyikan air mata atau menekan emosi, bahkan sekalipun kita berkata “ia sudah senang bersama Tuhan.” **Yesus menunjukkan bahwa dukacita memiliki tempat dalam hidup orang percaya — bahkan dalam hati Allah sendiri.** Ia menangis atas kesedihan Maria, dan juga atas kehilangan kita. Tetapi Ia juga menangis atas keterpurukan dunia — luka yang dibawa dosa, kuasa maut yang menghancurkan begitu banyak.

Yesus berkata di Khotbah di Bukit: *“Berbahagialah yang berdukacita, karena mereka akan dihibur.”* (Matius 5:4) Dalam duka itu kita mendengar sesuatu dari hati Allah sendiri. Allah berdukacita atas ciptaanNya yang hancur karena dosa dan atas semua yang hilang karena kematian. Dan ketika anda berduka, anda tidak sendiri: Allah berduka bersama anda.

“Yesus menangis.” Taruhlah ini dalam hati anda. **Ketika anda menangis, Yesus berdiri di samping Anda — tidak jauh, tidak menghakimi, tetapi dengan air mata di mata-Nya.**

Setiap budaya dan agama memiliki tanda atau ekspresi dukacitanya masing-masing. Dulu di Indonesia saya pernah melihat ritual kremasi Tionghoa-Budha di mana keluarga memakai pakaian berkabung putih dan anak-anak menyematkan kain kecil hitam di kemeja sekolah mereka sebagai tanda perkabungan.

In de Hindoeïstische traditie wordt het hoofd van de zonen kaalgeschoren. Welke uiting van rouw kent u uit uw eigen cultuur?

Weet u wat in het Oude Testament een teken van rouw is? **Kleren scheuren!** David deed dat bij het horen van de dood van Saul en Jonathan. Dat beeld doet denken aan een ander scheuren: **het voorhangsel in de tempel** — het gordijn dat het Heilige der Heiligen afschermde, de plaats waar God woonde — scheurde van boven naar beneden toen Jezus stierf. Dat is Gods werk, niet dat van mensen. Daardoor ging de weg naar God open. **Door Jezus' sterven aan het kruis is de barrière naar God weggenomen en kunnen wij vrijmoedig tot Hem naderen.**

Maar het is óók een krachtige pastorale metafoor: **alsof God Zelf in Zijn verdriet Zijn kleed scheurt toen Zijn Zoon stierf.** De Vader rouwt om Zijn Zoon. God kent verdriet van binnenuit.

Zo staat Jezus bij het graf van Lazarus. Hij huilt. Hij deelt in het verdriet van miljoenen mensen. Hij weet wat het is om iemand te verliezen. Daarom mag u weten: als u huilt om wie u mist, staat u niet alleen. Jezus huilt met u mee.

Dalam tradisi Hindu, kepala anak laki-laki dicukur gundul. Ekspresi dukacita apa yang anda kenal dari budaya anda?

Tahukah anda bahwa dalam Perjanjian Lama, tanda dukacita adalah **merobek pakaian**? Daud melakukannya ketika mendengar kematian Saul dan Yonatan. Gambaran itu mengingatkan robeknya kain pembatas di Bait Suci — tirai yang memisahkan ruang Maha Kudus, tempat Allah hadir — yang terbelah dari atas ke bawah ketika Yesus wafat. Itu adalah pekerjaan Allah, bukan manusia. Melalui itu jalan menuju Allah terbuka. **Melalui kematian Yesus, penghalang menuju Allah dihapuskan, dan kita dapat menghampiri-Nya dengan penuh keberanian.**

Namun ini juga merupakan metafora pastoral yang kuat: **seakan Allah sendiri merobek pakaian-Nya dalam kesedihan ketika Putra-Nya mati di salib.** Allah mengenal duka dari dalam.

Demikian Yesus berdiri di kubur Lazarus. Ia menangis. Ia berbagi dalam kesedihan jutaan orang. Ia tahu rasanya kehilangan orang yang dikasihi. Karena itu ketahuilah: ketika anda menangis kehilangan seseorang, anda tidak sendiri. Yesus menangis bersama anda.

3. Jezus gaat de strijd aan met de dood, de ‘laatste vijand’, en Hij wint!

Maar Jezus blijft niet bij het graf staan om alleen te huilen. Er gebeurt iets krachtigs in Hem. In vers 33 lezen we: *‘Jezus zag hoe zij en de Joden die bij haar waren weeklaagden, en Hij ergerde Zich.’*

Letterlijk staat er in het Grieks: Hij werd verontwaardigd, diep bewogen — zelfs woedend. Op wie? Niet op de mensen, maar op de dood zelf.

De dood, zegt Paulus, is de ‘laatste vijand’ (1 Korintiërs 15:26). En hier, bij het graf, ziet Jezus wat die vijand aanricht: gebroken harten, verscheurde gezinnen, diepe tranen.

Hij wordt boos. Hij wil die vijand onder ogen zien, de confrontatie aangaan. *‘Waar hebben jullie hem neergelegd?’*, vraagt Hij diep bewogen. *‘Haal de steen weg!’* Het is alsof Jezus zegt: *‘De dood heeft lang genoeg geheerst. Nu is het genoeg.’*

En dan klinkt het machtige woord: *‘Lazarus, kom naar buiten!’* En de dode komt tot leven.

Dit is niet zomaar een wonder. Het is een voorproef van wat komen zal. Jezus weet dat Hij Zelf binnenkort zal sterven. Maar door Zijn opstanding zal Hij de dood voorgoed verslaan.

Daarom vieren wij elk jaar Pasen. Daarom ontsteekt de ouderling bij het begin van de eredienst de Paaskaars. Daarom zingen we straks: *‘U zij de glorie, opgestane Heer...’*. **Daarom is**

3. Yesus menghadapi maut, ‘musuh terakhir’, dan Ia menang!

Tetapi Yesus tidak berhenti di kubur hanya untuk menangis. Ada sesuatu yang kuat terjadi dalam diri-Nya. Di ayat 33 tertulis: *“Ketika Yesus melihat Maria menangis dan begitu juga orang-orang Yahudi yang datang bersama dia, kesallah hati-Nya.”*

Secara harfiah dalam bahasa Yunani berarti: Ia menjadi marah, sangat tergerak — bahkan murka. Kepada siapa? Bukan kepada manusia, tetapi kepada maut itu sendiri.

Paulus menyebut kematian sebagai “musuh terakhir.” (1 Korintus 15:26) Dan di sini, di kubur, Yesus melihat apa yang dilakukan musuh itu: hati yang hancur, keluarga yang tercerai-berai, air mata yang dalam.

Yesus marah. Ia ingin menghadapi musuh itu langsung. *“Di manakah kamu baringkan dia?”* tanya Yesus dengan hati terguncang. *“Angkat batu itu!”* Seolah Yesus berkata: *“Maut sudah begitu lama berkuasa. Sekarang sudah cukup!”*

Dan kemudian terdengar firman yang dahsyat itu: *“Lazarus, marilah keluar!”* Dan orang mati itu hidup kembali.

Ini bukan sekadar mukjizat. Ini adalah tanda awal dari apa yang akan datang. Yesus tahu bahwa Ia sendiri akan segera mati. Namun melalui kebangkitan-Nya, Ia akan mengalahkan maut selamanya.

Itulah sebabnya kita merayakan Paskah tiap tahun. Itulah sebabnya penatua menyalakan Lilin Paskah di awal ibadah. Itulah sebabnya kita menyanyikan: *“Dikau yang bangkit, mahamulia”*.

er hoop, ook midden in verdriet. Daarom mogen we vandaag zeggen: de dood is niet het einde. Wie in Jezus gelooft, zal leven, ook al sterft hij.

Het gemis blijft — en soms ook de boosheid. Bij de een langer dan bij de ander. Boosheid hoort bij rouw. De vraag is alleen: op wie richt u die boosheid? Soms richt men die op God — omdat Hij alles kon, maar niet ingreep. Dat is op een bepaalde manier begrijpelijk. Maar laat die boosheid u niet beheersen en u van God verwijderen. God is niet uw vijand. De échte vijand is de dood. En Jezus is gekomen om juist die vijand te verslaan.

4. Getroost leven met open handen

Vandaag noemen wij de namen van mensen die ons zijn voorgegaan. Hun verhalen, hun liefde, hun geloof — ze gaan met ons mee. In Gods ogen zijn ze niet verdwenen, maar bewaard.

We mogen elkaar troosten met dat perspectief. Niet met snelle of makkelijke woorden, maar met het diepe vertrouwen dat Jezus sterker is dan de dood. Hij huilt met ons, maar Hij laat het daar niet bij. Hij roept ons op om te leven — om Zijn liefde vast te houden, om het licht niet te doven.

Als we straks de namen noemen die wij vandaag ter nagedachtenis brengen, doen we dat in het licht van Gods belofte: **hun aardse leven is voltooid, maar in Gods liefde blijven zij geborgen.**

Voor ons, die verder moeten, betekent geloven in de Opstanding niet dat we niet rouwen, maar dat we **rouwen mét hoop**. Paulus herinnert ons in 1 Tessalonicenzen 4:13: ‘... *zodat u niet hoeft te treuren, zoals anderen die geen hoop hebben.*’ Rouwen mét hoop. Hoop die zegt: er komt een dag dat God alle tranen van onze ogen zal afwissen (Openbaring 21:4). Een dag dat dood en verdriet niet meer zullen zijn. Een dag dat we, in verbondenheid met de Here Jezus, elkaar weer zullen zien.

Itulah sebabnya ada harapan, bahkan di tengah dukacita. Itulah sebabnya hari ini kita berkata: kematian bukanlah akhir. Siapa yang percaya kepada Yesus akan hidup, meskipun ia sudah mati.

Rasa kehilangan tetap ada — dan kadang juga kemarahan. Pada sebagian orang lebih lama daripada yang lain. Kemarahan adalah bagian dari dukacita. Pertanyaannya: kepada siapa kemarahan itu diarahkan? Kadang orang mengarahkannya kepada Allah — karena Ia sanggup, tetapi tidak campur tangan. Di satu sisi itu bisa dimengerti. Tetapi jangan biarkan kemarahan menguasai anda dan menjauhkan anda dari Allah. Allah bukan musuh anda. Musuh yang sebenarnya adalah maut. Dan Yesus datang untuk mengalahkan musuh itu.

4. Hidup terhibur dengan tangan terbuka

Hari ini kita menyebut nama-nama orang yang telah mendahului kita. Kisah mereka, kasih mereka, iman mereka — semua itu tetap kita simpan di hati. Di mata Allah mereka tidak lenyap, tetapi dipelihara.

Mari kita saling menghibur dengan perspektif itu. Bukan dengan kata-kata yang cepat atau mudah, tetapi dengan keyakinan mendalam bahwa Yesus lebih kuat daripada maut. Ia menangis bersama kita, tetapi Ia tidak berhenti di situ. Ia memanggil kita untuk hidup — untuk tetap memegang kasihNya, dan untuk tidak memadamkan terang.

Ketika nanti kita menyebut nama-nama yang kita kenang hari ini, kita melakukannya dalam terang janji Allah: **hidup mereka di dunia telah selesai, tetapi dalam kasih Allah mereka tetap terpelihara.**

Bagi kita yang harus melanjutkan hidup, percaya akan Kebangkitan bukan berarti kita tidak berduka, melainkan **berduka dengan pengharapan**. Paulus mengingatkan di 1 Tesalonika 4:13: “... *supaya kamu jangan berdukacita seperti orang yang tidak mempunyai pengharapan.*” Berduka dengan pengharapan. Pengharapan yang berkata: akan tiba saatnya Allah menghapus segala air mata (Wahyu 21:4). Suatu hari di mana maut dan dukacita tidak ada lagi. Suatu hari di mana, dalam persekutuan dengan Tuhan Yesus, kita akan bertemu kembali.

Er is Hoop, want

Jezus Christus leeft!

Tot die dag leven we met open handen. We ontvangen het leven zoals het komt — met vreugde en met verdriet. Met moed om lief te hebben en met moed om verder te gaan. We brengen onze tranen bij Jezus, die Zelf gehuild heeft. We houden ons vast aan Zijn woorden: *‘Ik ben de Opstanding en het Leven.’*

En misschien kunt u vandaag één zin meenemen: **‘Als ik huil, huilt Jezus met mij — en als ik leef, leeft Hij in mij.’**

Want ook dit mogen we geloven, juist in tijden van verlies: **Gods tijd is de beste tijd.** Dat is het geheim van het geloof — niet dat we alles begrijpen, maar dat we weten dat we niet alleen zijn. Jezus draagt ons door dit leven heen. Laten we ons leven voortzetten met de Heer Jezus, Hem volgen en dienen, en getuigen van Zijn liefde voor de mensen om ons heen — voor deze generatie en de generaties die komen.

Jezus weende — God huilt met ons mee. En op Zijn tijd zal Hij alles nieuw maken. Amen.

Er is Hoop, want

Jezus Christus leeft!

Hingga hari itu tiba, kita hidup dengan tangan terbuka. Kita menerima hidup sebagaimana adanya — dengan suka dan duka. Dengan keberanian untuk mengasihi dan untuk melanjutkan hidup. Kita membawa air mata kita kepada Yesus, yang juga pernah menangis. Kita berpegang pada firman-Nya: *“Akulah Kebangkitan dan Hidup.”*

Dan mungkin hari ini anda bisa membawa pulang satu kalimat ini: **‘Ketika aku menangis, Yesus menangis bersamaku — dan ketika aku hidup, Ia hidup di dalam aku.’**

Kita boleh percaya, juga di masa kehilangan: **Waktu Tuhan pasti yang terbaik.** Itulah rahasia iman — bukan bahwa kita memahami semuanya, tetapi bahwa kita tidak sendirian. Yesus menopang kita sepanjang hidup. Mari kita lanjutkan hidup bersama Tuhan Yesus, mengikuti dan melayani-Nya, serta bersaksi tentang kasih-Nya kepada orang-orang di sekitar kita — bagi generasi ini dan generasi yang akan datang.

Yesus menangis — Allah turut menangis bersama kita. Dan pada waktu-Nya, Ia akan menjadikan segala sesuatu baru. Amin.